

17. listopad w Obliw
SEKRETARIAT
Biura Przewodniczącego
Wpłynęło dnia 12.11.09
nr. 5788... podpis RR

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dnia 12.11.09
nr. 5788... podpis

Warszawa, 10 listopada 2009 r.

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

DZSE-0401/16/CZ/2009

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Panie Marszałku

odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Jana Dobrzyńskiego złożone podczas 42. posiedzenia Senatu RP w dniu 22 października 2009 r. w sprawie środków finansowych przeznaczonych na stypendia szkolne uprzejmie informuję:

Narodowy Program Stypendialny stworzył podstawy dla polityki pomocy materialnej świadczonej uczniom, których sytuacja materialna i życiowa może spowodować zagrożenie zaprzestania realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, ograniczenie aspiracji edukacyjnych, odstąpienie od edukacji na wyższych poziomach nauczania.

Zadaniem programu jest również wskazanie i wzmocnienie istniejących i przygotowywanych rozwiązań legislacyjnych oraz organizacyjnych, umożliwiających rozszerzenie zasięgu i zakresu pomocy o charakterze edukacyjnym. Dlatego niezbędna jest identyfikacja różnorodnych, realizowanych obecnie programów wsparcia materialnego dla uczniów i tworzenie warunków do realizacji tej pomocy przez jak najszerszą grupę podmiotów – jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, osoby prawne i fizyczne.

Stypendia i zasiłki szkolne stanowią element szerszej pomocy udzielanej przez państwo uczniom. Składają się na niego m.in.:

1. Wypłacany na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.):
 - dodatek do zasiłku rodzinnego w wysokości 100 zł, przyznawany z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego i wypłacany przez ośrodek pomocy społecznej. W 2008 r. wydatki na ten dodatek wyniosły 241.328 tys. zł,
 - dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługujący matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka lub osobie uczącej się:
 - 1) w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się

orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności - w wysokości 90 zł miesięcznie na dziecko albo

- 2) w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej - w wysokości 50 zł miesięcznie na dziecko.

W 2008 r. wydatki na ten dodatek wyniosły 260 006 tys. zł.

2. Stypendium Prezesa Rady Ministrów

Procedury przyznawania stypendium Prezesa Rady Ministrów prowadzone są na podstawie art. 90h ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 z późn. zm) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Dz.U. Nr 106, poz. 890).

Stypendium Prezesa Rady Ministrów przyznawane jest na okres od września do czerwca w danym roku szkolnym jednemu uczniowi z danej szkoły, którzy otrzymał promocję z wyróżnieniem, uzyskując przy tym najwyższą w danej szkole średnią ocen lub wykazuje szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy, uzyskując w niej najwyższe wyniki, a w pozostałych dziedzinach wiedzy wyniki co najmniej dobre. Wytypowanie tych kandydatów należy do samorządów uczniowskich lub zespołów, o których mowa w § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia, które wnioski o przyznanie stypendium Prezesa Rady Ministrów przedstawiają radzie szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - radzie pedagogicznej.

Na podstawie § 2 ust. 6 ww. rozporządzenia kurator oświaty zobowiązany jest do przedstawienia, za pośrednictwem Ministra Edukacji Narodowej, Prezesowi Rady Ministrów w terminie do 31 lipca roku poprzedzającego rok szkolny, w którym ma być przyznane stypendium, list zatwierdzonych kandydatów do stypendium. Stypendium Prezesa Rady Ministrów wynosi 258 zł miesięcznie.

3. Stypendium Ministra Edukacji Narodowej

Procedury przyznawania stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania prowadzone są na podstawie art. 90i cytowanej wyżej ustawy i przywołanego rozporządzenia. Stypendium Ministra Edukacji Narodowej może otrzymać:

- laureat międzynarodowej olimpiady lub laureat i finalista olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim lub turnieju,
- laureat konkursu na pracę naukową, organizowanego przez instytucję naukową lub stowarzyszenie naukowe,
- uczeń szkoły ponadgimnazjalnej uzyskujący najwyższe wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauki,
- uczeń uczestniczący w zajęciach w uczelni przewidzianych tokiem studiów na podstawie postanowień regulaminu studiów, dotyczących warunków uczestnictwa wybitnie uzdolnionych uczniów w zajęciach przewidzianych tokiem studiów,
- uczeń, który uzyskał wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu krajowym lub międzynarodowym.

Stypendium Ministra Edukacji Narodowej ma formę jednorazowej nagrody pieniężnej. W roku 2008 i 2009 stypendium to wynosiło 3 200 zł. Kandydatów typuje szkoła tuż po zakończeniu zajęć edukacyjnych, przysyłając indywidualne wnioski do kuratorium oświaty. Zauważyć należy, iż szkoła może złożyć dowolną liczbę wniosków.

4. Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Procedury przyznawania stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzone są na podstawie art. 90j ustawy o systemie oświaty i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa. Stypendium ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może być przyznane uczniowi, który uzyskał w okresie (semestrze) bardzo dobrą średnią ocen z przedmiotów artystyczno-zawodowych lub laureatowi międzynarodowego lub krajowego konkursu artystycznego.

5. Stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.

Zgodnie z art. 90g ustawy o systemie oświaty szkoła może udzielać stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe. Stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysoką średnią ocen w okresie (semestrze) poprzedzającym okres (semestr), w którym przyznaje się to stypendium, a stypendium za osiągnięcia sportowe może być przyznawane uczniowi, który uzyskał wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu co najmniej międzyszkolnym.

Stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w ramach środków przyznawanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły.

W tym celu dyrektor szkoły powołuje w szkole komisję stypendialną, która ustala, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i samorządu uczniowskiego, wymaganą średnią ocen. Wniosek o przyznanie stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe wychowawca klasy przedkłada do komisji stypendialnej, która przekazuje wniosek wraz ze swoją opinią dyrektorowi szkoły.

6. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje **dofinansowanie** z budżetu państwa (*art. 90r ust. 1 ustawy o systemie oświaty*). Ministerstwo Edukacji Narodowej realizując pomoc materialną dla uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych opiera się na środkach rezerwy celowej budżetu państwa pn. „*Dofinansowanie Narodowego Programu Stypendialnego*”, która **zwiększa** środki na pomoc materialną realizowaną przez gminy. Uruchomienie omawianych środków związane jest z przyjęciem ustawy budżetowej na dany rok, a następnie zgodą Ministra Edukacji Narodowej na podział środków na poszczególne zadania wynikające z *Narodowego Programu Stypendialnego*.

Należy zwrócić uwagę, że mimo wskazywanego przez Panów Posłów obniżania się statusu materialnego rodzin w ostatnich latach widoczny jest spadek liczby uczniów korzystających z pomocy materialnej w formie stypendiów szkolnych. W 2007 roku było to ok. 17% uczniów, w 2008 r. ok. 14% (dane z bieżącego roku będą dostępne w pierwszym kwartale 2010 r.).

Obniżanie liczby uczniów korzystających ze wsparcia ze strony państwa jest również widoczne w innych pomocowych programach rządowych, w tym w programie „Wyprawka szkolna”. Z programu tego w 2008 r. skorzystało ok. 16% uczniów z klas I-III szkoły podstawowej, zaś w roku 2009, mimo rozszerzenia grupy odbiorców o 10% uczniów spoza kryterium dochodowego, z dofinansowania do zakupu podręczników skorzystało niecałe 280 tys. uczniów z 550 tys. planowanych w programie, tj. ok. 19% uczniów klas I-III szkoły podstawowej oraz pierwszej klasy gimnazjum.

Tendencja ta jest również potwierdzona w danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Natomiast poruszany przez Pana Senatora problem przyznawania pomocy w formie stypendium w trakcie roku szkolnego ma swoje odzwierciedlenie prawne w ustawie o systemie oświaty, w art. 90n, w którym wskazuje się na możliwość składania, w uzasadnionych przypadkach, wniosków o pomoc materialną w formie stypendium szkolnego po 15 września w danym roku budżetowym. Dodatkowo ustawa pozwala na ubieganie się o pomoc w formie zasiłków szkolnych uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Wyplata stypendiów szkolnych musi opierać się o jasno określone i jednolite dla wszystkich kryteria dostępu. Dlatego też, tworząc kryteria dostępu do stypendiów i zasiłków szkolnych oparto się na kwotach, które są weryfikowane w ustawie o pomocy społecznej. Wysokość omawianej kwoty jest niezależna od Ministerstwa Edukacji Narodowej i jej weryfikacja następuje co 3 lata. Wprowadzenie kolejnego weryfikowanego progu dostępu, np. zgodnego z ustawą o świadczeniach rodzinnych, wiązałoby się z rozszerzeniem grupy odbiorców do ok. 2 mln uczniów, co miałyby znaczące skutki finansowe przede wszystkim dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego, przyjmując, że w chwili obecnej budżet państwa asygnuje na stypendia maksymalnie dostępną kwotę.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia wyrażam przekonanie, że są one satysfakcjonujące i pokazują w szerszym świetle system pomocy materialnej udzielanej uczniom, której nie można rozpatrywać osobno w podziale na działania poszczególnych resortów.

Z powołaniem
w/z MINISTRA
PODSEKRETAŃZ STANU
Zbigniew Włodkowski